

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Gf.II.30.432/2018/6. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Kovács István (cím) ügyvéd által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - dr. B. B. (cím) vezető jogtanácsos által képviselt ... Megyei Kormányhivatal (cím) alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kártérítés megfizetése iránt folyamatban lévő perében a Miskolci Törvényszék 10.G.40.160/2017/48. számú ítélete ellen a felperes által 51. és az alperes által 50. sorszámok alatt benyújtott fellebbezések folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 300 000 (háromszázezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A perben nem álló **gazdasági társaság** környezetvédelmi, hulladékkezelési engedélyeinek érvényessége 2008. november 4. napján lejárt, hulladékgazdálkodási tevékenységét 2009. január 5-éig engedély nélkül folytatta. A felperes 2009. június 2. napján hulladékgazdálkodási bírság kiszabását kezdeményezte az ... Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségnél, az alperes jogelődjénél. Az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség 2009. október 2. napján felhívta az alperesi jogelődöt, hogy a bejelentésben foglaltakat október 31-ig vizsgálja ki, a szükséges intézkedéseket tegye meg, erről tájékoztassa a bejelentőt és a Főfelügyelőséget. Az alperesi jogelőd a felhívás ellenére nem intézkedett.

Az alperesi jogelőd felettes szerve által 2010. március 17. napján tartott szemlén megállapították, hogy a **gazdasági társaság** 2008. november 4-e és 2009. január 5-e között engedély nélkül folytatott hulladékgazdálkodási tevékenységet.

Az alperesi jogelőd a 2010. április 23. napján kelt 8096-7/2010. számú határozatával a **gazdasági társaság**-t engedély nélküli hulladékgazdálkodási tevékenysége miatt 248 484 978 forint, a felügyelőség költségvetési számlájára befizetendő hulladékgazdálkodási bírság fizetésére kötelezte. Ezen összeg 30%-a a felperest illette, a határozat indokolása szerint a 75 545 493 forint utalásáról a felügyelőség rendelkezik a befizetést követő 15 napon belül.

Az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség a 14/3393-10/2010. számú határozatával az alperesi jogelőd határozatát helybenhagyta. A határozatot sérelmező **gazdasági társaság** által indított perben a Miskolci Törvényszék 24.K.22.705/2010/7. sorszámú ítéletében a keresetet elutasította. A Kúria a Kfv.VI.37.258/2011/10. sorszámú ítéletével a Miskolci Törvényszék ítéletét, valamint az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség határozatát - az elsőfokú határozatra is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, mivel az alperesi jogelőd a bírságot kiszabó határozatot a jogszabályban előírt egy éven túl hozta meg.

A felperes keresetében kérte kötelezni az alperes jogelődjét a kiszabott, de be nem folyt bírság alapján 74 545 493 forint és annak késedelmi kamata, mint közigazgatási jogkörben okozott kár megfizetésére. Másodlagosan általános kártérítést igényelt.

Az alperes az ellenkérelmében a felperes keresetének elutasítását kérte.

A Miskolci Törvényszék 10.G.40.190/2012/14. szám alatt meghozott közbenső ítéletében megállapította, hogy az alperes a 8096-7/2010. számú határozata végrehajthatóságának az elévülése miatt a felperest ért károkért felelősséggel tartozik. Az alperes fellebbezése folytán eljáró Debreceni Ítéltábla a 2013. szeptember 19. napján meghozott Gf.II.30.236/2013/6. sorszám alatti ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.769/2013/3. sorszám alatti közbenső ítéletében a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a Miskolci Törvényszék 10.40.190/2012/14. számú közbenső ítéletét helybenhagyta. Határozatának indokolásában kiemelte, hogy a felperest a bírság százalékos mértéke jogszabály alapján megilleti. A hatóság kötelezettsége a bírság kiszabása, ha ezen kötelezettségét elmulasztja, köteles megfizetni a bírság felperest illető, alperes hibájából be nem folyt részét.

A folytatódó eljárásban a felperes kereseti kérelmét fenntartva elsődlegesen továbbra is 74 545 493 forint tőke és ezen összeg után 2012. február 20. napjától a kifizetés napjáig járó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 301/A. § szerinti mértékű késedelmi kamat, másodlagosan általános kártérítésként 25 000 000 forint tőke és ezen összeg után 2012. február 20. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A késedelmi kamatfizetés kezdő időpontjaként a közigazgatási perben eljáró Kúria határozata meghozatalának időpontját jelölte meg.

Az alperes érdemi ellenkérelmében továbbra is a felperes keresetének elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a perbeli időszakban az alperes pénzügyi, vagyoni helyzete nem tette volna lehetővé, hogy az egyébként kiszabásra kerülő bírságot akár részletekben is megfizethesse.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 25 000 000 forintot és ezen összeg után 2012. február 20. napjától a kifizetés napjáig minden naptári félév teljes idejére a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat hét százalékkal növelt összegű késedelmi kamatát, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 1 451 044 forint perköltséget, és úgy rendelkezett, hogy ezt meghaladóan költségeiket a felek maguk viselik. Megállapította, hogy 1 500 000 forint eljárási illeték az állam terhén marad.

Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a Kúria közbenső ítéletét követően csak az összegszerűsége kellett a bizonyítási eljárást lefolytatni.

A kártérítési perben a kár összecszerűségének bizonyítása minden esetben, így jelen perben is a károsultat terheli a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján. A felperes bizonyítási kötelezettségének eleget tett, az alperesi jogelőd jogerős határozata 248 484 978 forintban állapította meg a hulladékgazdálkodási bírság összegét, s ennek 30%-a a felperesi önkormányzatot jogszabály alapján megillető 74 545 493 forint. Bár a Kúria a jogerős közigazgatási határozatot hatályon kívül helyezte, a bírság összegének helytállóságát az alperes nem vitatta, azt ezért a bíróság is elfogadta.

A Kúria közbenső ítéletére hivatkozva kifejtette, hogy ezt követően az alperesnek kellett magát kimentenie, és bizonyítania, hogy bizonyosan nem folyt volna be a **gazdasági társaság** pénzügyi és gazdasági helyzetére tekintettel a közigazgatási hatóság által kiszabott bírság összege.

A **gazdasági társaság** gazdálkodásáról rendelkezésre álló iratok rendkívül hiányosak voltak, ám mind a perben kirendelt szakértői intézet, mind a felperes által felkért magánszakértői vélemény egységesen foglalt állást a tekintetben, hogy a **gazdasági társaság** pénzügyi és gazdasági helyzete nem tette lehetővé a vizsgált perbeli időszakban a hulladékgazdálkodási bírság egyösszegű megfizetését.

A likviditási ráta és a likviditási gyorsráta szerint 2009-2011. évben folyamatosan fennállt a **gazdasági társaság** fizetéseképtelenségének kockázata, eszközeinek piaci értéke 2009-2011. években, könyv szerinti értéke 2012-2013. években nem fedezte tartozásainak könyv szerinti értékét, minden évben jelentős mértékű negatív vagyont mutatott ki mérlegében már 2007. évtől, a felszámolás időpontjáig negatív saját tőkével rendelkezett. 2009. évben 463 679 000 forint tagi pótbefizetés történt a beszámoló szerint, azonban nem lehet megállapítani, hogy ez tényleges pénzfizetéssel valósult-e meg, vagy engedményezéssel, térítés nélküli eszközátadással, esetleg más eljárással.

2011. március 7-én a Raiffeisen Banknál vezetett bankszámlára letéti számláról 1 millió eurót, azaz 271 380 000 forintot utaltak át a **gazdasági társaság**-nek, nem lehet megállapítani azonban, hogy ez a pénzösszeg szabad felhasználású volt-e, avagy az alapító meghatározott célra bocsátotta a **gazdasági társaság** rendelkezésére. Ezen összeget hiteltörlesztésre fordították.

A **gazdasági társaság** ugyanakkor néhány alkalommal rendelkezett olyan pénzeszközzel, amelyből részben eleget tudott volna tenni a bírságfizetési kötelezettségének vagy az alperesi jogelőd részletfizetés kedvezményt biztosító határozatában megjelölt részleteknek.

A társaság kedvezőtlen pénzügyi helyzete miatt megfelelő tagi pótbefizetés vagy jegyzett tőke emelés nélkül nem tudta volna úgy megfizetni a bírság teljes vagy részösszegét, hogy ne sérüljön a vállalkozás folytatásának elve. Hangsúlyozta, hogy csak a fennálló tényeket vizsgálhatta, megalapozatlan feltételezés lenne olyan intézkedéseket venni figyelembe a teljesítőképesség vizsgálata körében, amelyekre igazolható módon nem került sor 2009. január 1. napját követően.

Mindezek alapján nem lehet azt megállapítani, hogy a számviteli törvényben rögzített elvek megtartása mellett a vizsgált időszakban, vagyis 2009. január 1. napját követően a felszámolás kezdő időpontjáig bármikor is eleget tudott volna tenni a **gazdasági társaság** a hulladékgazdálkodási bírság egyösszegű megfizetési kötelezettségének.

Az igazságügyi szakértői intézet szakértői véleményéből kiemelte, hogy a társaság kedvezőtlen pénzügyi helyzete miatt megfelelő tagi pótbefizetés vagy jegyzett tőke emelés nélkül nem tudta volna úgy megfizetni a bírság teljes vagy akár részösszegét sem, hogy nem sérüljön a számviteli törvényben rögzített vállalkozás folytatásának elve. Még a valószínűség szintjén sem lehet azt megállapítani, hogy ha az első időpontban a bírság részletét megfizeti, további pénzkészletek rendelkezésre álltak volna. Így ugyanaz állapítható meg a részletekben történő teljesítéssel kapcsolatban is, mint a bírság egyösszegű megfizetésével összefüggésben, tehát a vizsgált időszakban a társaság még részletekben sem tudott volna a pénzügyi és gazdasági helyzetére

figyelemmel eleget tenni a hulladékgazdálkodási bírság teljes összegének megfizetési kötelezettségének.

A felperes bár bizonyította elsődleges kereseti kérelme összecszerűségét, azonban az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes eredménnyel mentette ki kártérítési felelősségét a felperes elsődleges kereseti kérelme kapcsán annak bizonyításával, hogy a **gazdasági társaság** nem tudta volna megfizetni a kiszabott 248 484 978 forint összegű bírságot, ezért a felperes elsődleges kereseti kérelmét elutasította.

Megalapozottnak találta ugyanakkor a felperes másodlagos kereseti kérelmét.

Rögzítette, hogy a kár mértéke pontosan nem számítható ki, hiszen nem lehetett azt kétséget kizáróan megállapítani, hogy a **gazdasági társaság** a teljes hulladékgazdálkodási bírságot összege akár részletekben is, de megfizette volna. A szakértői véleményekből azonban megállapítható, hogy a vizsgált időszakban folyamatosan működött a társaság, rendelkezett bizonyos forrásokkal, pénzügyi és gazdasági nehézségei ellenére kölcsönt folyósított, azaz felszabadítható szabad pénzeszközzel rendelkezett. Nem lehet ezért kétséget kizáróan kijelenteni, hogy a bírság bizonyos része nem folyt volna be az alpereshez, s ennek 30%-át nem kapta volna meg a felperes. A hiányos pénzügyi és gazdasági helyzetet feltáró okiratok ismeretében azonban ennek összecszerűségét pontosan nem lehet megállapítani, ezért a felperes javára a Ptk. 359. § (1) bekezdése szerint általános kártérítés volt megállapítható.

Az általános kártérítés felperes által megjelölt összegét alaposnak ítélte meg, különös tekintettel arra, hogy nem vitatottan 2012. évben a felperesi önkormányzat 70 000 000 forint körüli helyi bírságot inkasszált a **gazdasági társaság** számlájáról, s ennek 30%-a körülbelül a másodlagos keresettel érvényesített összeg; következésképpen nem vitásan volt egy olyan időpillanat, amikor ez a 70 000 000 forint is a **gazdasági társaság** részére rendelkezésre állt. Figyelemmel volt továbbá a vizsgált időszakban rendelkezésre álló bankszámla adatokra is.

Utalt arra, hogy a vizsgált időszakban a **gazdasági társaság** nem állt felszámolási eljárás hatálya alatt, így a csődtörvényben meghatározott kielégítési sorrend nem lehet irányadó.

Nem vitásan az állami adóhatóság felé a **gazdasági társaság**-nek jelentős összegű meg nem fizetett tartozása volt, ebből azonban nem következik, hogy a bírságfizetési kötelezettségének részben sem tudott volna eleget tenni, hiszen a felperes is tudta érvényesíteni a nagyságrendileg hasonló követelését. A felperes által felkért magánszakértő által sem vitatottan a **gazdasági társaság** tartozásai a vizsgált időszakban jelentősen meghaladták az eszközállományát, következésképpen megalapozatlan annak feltételezése, hogy a teljes tartozás végrehajtás útján megtérült volna.

Mindezeket figyelembe 25 000 000 forint általános kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest a Ptk. 301/A. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamattal. Ennek kezdő időpontját 2012. február 20. napjában határozta meg.

A Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltségről.

A felperes fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperest kötelezni 74 545 493 forint tőke és ezen összeg után 2010. február 1. napjától törvényes mértékű kamat, valamint perköltség megfizetésére. A fellebbezés pontosítása szerint másodlagosan az ítélet megváltoztatásával a Pp. 206. § (3) szerinti mérlegeléssel meghatározott, az elsőfokú ítéletben foglalnál magasabb összegű kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az ítélet a Pp. 213. § (3) bekezdésébe ütközik, hiszen a jogerős közbenső ítélet szerint az alperesnek az alapeljárásban a kimentés körében kellett volna bizonyítania, hogy a felperes a határozat határidőben történő meghozatala esetén sem jutott volna a bírság jogszabály által biztosított

részéhez. Az elsőfokú bíróság ítélete sérti a Pp. 206. § (3) bekezdését, mivel összekeveri a kimentés körében folyó szakértői bizonyítást a kárösszezszerűségének bizonyításával.

A jogerős közbenső ítéletben írtakra tekintettel az alperesnek kellett kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a bírság összege sem teljes összegben, sem részlegesen nem folyt volna be. A bizonyítatlanságot a bíróságnak az alperes terhére kellett volna értékelnie, az elsőfokú bíróság ennek ellenére az elsődleges kereseti kérelem vonatkozásában azt felperes terhére vette figyelembe. Kiemelte, hogy a szakértői vizsgálatához szükséges bizonylatok hiányosak voltak, így az elkészült szakvélemény sem lehet alkalmas a vita eldöntésére.

Hangsúlyozta, hogy a **gazdasági társaság** egy alkalommal igazoltan rendelkezett a bírság egyösszegű megfizetését lehetővé tévő pénzüsszeggel, nem sikerült kizárni, hogy azt a bírság összegére is fordíthatta volna. A társaság tulajdonosai korábban is nyújtottak kölcsönt a cégnek, teljesítettek pótbefizetést, így nem kizárható, hogy ezt a bírság megfizetése érdekében is megtették volna. Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor nem tekintette bizonyíthatónak, hogy a **gazdasági társaság** a bírságot részletekben megfizethette volna, hiszen a szakértő nem tudta megmondani, hogy a társaság meddig tudta volna fizetni a részleteket, így a korábbi felszámolásra vonatkozó előadása csupán feltételezés. A **gazdasági társaság** számos alkalommal rendelkezett részletfizetéshez szükséges összeggel. A magánszakértő szerint a társaság végrehajtás alá vonható vagyona fedezetet nyújtott a bírság megfizetésére. A szakvélemény szerint szakértői bizonyossággal nem megállapítható, hogy egyes részleteket vagy legjobb esetben akár a teljes részletet a társaság ne tudta volna megfizetni.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére nem foglalkozott azzal, hogy a teljesítés különböző módozatainak együttes alkalmazásával a bírság összege befolyt volna.

A felperes fellebbezésében a keresetben megjelölt és az elsőfokú bíróság által elfogadottat megelőző időponttól kezdődően kérte késedelmi kamat megfizetésére kötelezni az alperest. A kár az azt követő napon következett be, amelyen az alperes a bírságot még határidőben kiszabhatta volna (legkésőbb 2010. január vége), ezért a kár legkésőbb 2010. február 1. napján bekövetkezett, az alperes ezen időponttól köteles a kamat megfizetésére. Álláspontja szerint kérelmének módosítása nem minősül a Pp. 146. § (5) bekezdése szerint keresetmódosításnak.

Az alperes fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával a felperes keresetének teljes elutasítását, továbbá a felperes perköltségben való marasztalását.

Állította, hogy a felperes másodlagos, általános kártérítés jogcímén előterjesztett keresete a Pp. 146. § (1) bekezdésébe ütközik, hiszen azt a felperes csupán a Kúria jogerős közbenső ítéletét követően terjesztette elő.

A Ptk. 359. § (1) bekezdésében szabályozott általános kártérítés jogintézménye elsősorban személyiségi jogok megsértéséhez fűződik, akkor alkalmazható, amikor a kár nem számszerűsíthető. Jelen esetben a kár összege számszerűsíthető, ezért általános kártérítés jogintézménye nem alkalmazható. Az alperes ugyanakkor bizonyította a szakértői véleménnyel, hogy a **gazdasági társaság** nem tudott volna teljesíteni.

Továbbra is állította, hogy a társaság anyagi helyzetét nem a rendes gazdálkodás, hanem a felszámolás keretein belül kell megítélni, hiszen az alperes bizonyította, hogy akár egy részlet megfizetése esetén is a társaság felszámolási eljárás hatálya alá került volna. A felszámolás során az 1991. évi XLIX. törvény 57. § (1) bekezdés g) pontjába sorolt bírság nem nyert volna kielégítést. A szakértői véleményben foglaltak szerint nagyon kevés olyan időpont volt, amikor a társaság egy részletnek megfelelő pénzkészlettel egyáltalán rendelkezett, valószínűség szintjén sem lehet megállapítani, hogy amennyiben az első időpontban a részletet megfizeti, a további pénzkészletek rendelkezésre álltak volna. Amennyiben a bíróság az általános kártérítést alkalmazhatónak találja, ezért legfeljebb az egy részlet 30 százalékának megfelelő 3 106 062 forint illetheti meg a felperest.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében hangsúlyozta, hogy az alperes kimentés körében tett bizonyítási kísérlete nem vezetett eredményre. A **gazdasági társaság** a vizsgált időszak egészében nehéz gazdasági helyzetben volt, azonban 2013 tavaszáig folyamatosan működött, működése akkor sem fizetésképtelenség okából szűnt meg. Sem az egyösszegű teljesítést, sem a bírság részletekben való megfizetését nem lehet egyértelműen kizárni. A felperes mintegy 67 000 000 forintot inkasszált a társaság számlájáról, a társaság mégsem jelentett csődöt.

Általános kártérítés iránti igényét már 2012. november 16. napján kelt előkészítő iratában előterjesztette, az általános kártérítési igény előterjesztése nem minősül keresetmódosításnak.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében állította, hogy a felperes hivatkozása kirívóan ellentétes a hatályos jogszabályokkal és a kártérítés jogintézményének alapvető rendelkezéseivel, a bizonyítási teher vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítélete sem megalapozott. A kártérítés összecszerúségére vonatkozó körülményeket az alapvető bizonyítási tehermegosztás alapján a felperesnek kellett volna bizonyítania, hasonlóan a kár bekövetkezéséhez, valamint a károkozó magatartás és kár közötti okozati összefüggéshez. A károkozónak kimentési lehetősége van arra, hogy magatartása nem volt felróható, amely kimentés azonban a per közbenső ítéletet követő szakaszában már nem értelmezhető, hiszen a kimentés a jogalap megítélése kapcsán nyerhet értékelést.

A bizonyítás bizonytalansága ezért a felperes terhére értékelendő. A Kúria közbenső ítéletében "iránymutatást" a Pp. 275. § (4) és (5) bekezdésére tekintettel nem adhatott. Hangsúlyozta, hogy nemleges bizonyításra nem kötelezhető.

A fellebbezések nem alaposak.

A Pp. 213. § (3) bekezdése értelmében közbenső ítéletben a bíróság a keresettel érvényesített jog fennállásáról dönt. A kártérítés iránti perben a követelés jogalapjának körébe tartozik a jogellenesség, felróhatóság, kár, a kár és a felróható tevékenység, mulasztás közötti okozati összefüggés mellett annak vizsgálata is, hogy a károkozó a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint a kártérítési felelősség alól magát kimentette-e. Kártérítési perben a közbenső ítéleti megállapítás szükségszerűen feltételezi az alperes károkozó jogellenes magatartását, azt, hogy az alperes magatartása felróható, mert nem tudta a felelősség alól kimenteni magát (BH2017. 151.).

A kártérítési perekben irányadó általános szabályok szerint a károsultnak kell bizonyítania a kár bekövetkezését és annak összecszerúségét, a jogellenes magatartást, valamint a bekövetkezett kár és jogellenes magatartás közötti okozati összefüggést, míg az alperesnek kell bizonyítania, hogy magatartása nem volt felróható. A Kúria jogerős közbenső ítéletében - a Debreceni Ítéltábla álláspontjával szemben - azt rögzítette, hogy az alperes jogellenes és felróható magatartása folytán bekövetkezett kár a felperesnél, azonban a Pp. 213. § (3) bekezdésére figyelemmel a kár összegéről nem tett megállapítást. Kizárólag a kereset jogalapja, tehát a kár bekövetkezése körében értelmezendő ezért a jogerős közbenső ítélet azon megállapítása, mely szerint az alperesnek kellett volna bizonyítania, hogy a felperes a határozat megfelelő meghozatala esetén sem jutott volna hozzá a bírság jogszabály által biztosított részéhez.

A Kúria jogerős közbenső ítélete a Pp. 229. § (1) bekezdésére figyelemmel anyagi jogerővel bír, véglegesen eldönti, hogy a felperest kár érte, amelyért az alperes felelős. A közbenső ítélet azonban a kár mértékéről, valamint az e körben fennálló bizonyítási kötelezettségről nem tartalmaz állásfoglalást, a kár összegének bizonyítása a folytatódó per tárgya, erre tekintettel nem ütközik a Pp. 213. § (1) bekezdésébe, hogy az elsőfokú bíróság a kár összegének megállapítása érdekében bizonyítást folytatott le.

A közbenső ítélethez fűződő anyagi jogerő folytán a felperest ért és alperes által megtérítendő kár bekövetkezése a folytatódó eljárásban nem volt vitássá tehető, ami azt is jelenti, hogy a kereset teljes elutasítására csak akkor kerülhetett volna sor, ha a további eljárás során valamely, az alperes marasztalását kizáró és utóbb bekövetkezett körülmény, pl. a követelés megtérülése merült volna fel. Ilyen körülményre az alperes sem hivatkozott, ezért a közbenső ítélet jogerőre emelkedése után a kereset teljes elutasítását alappal már nem kérhette. Ennek megfelelően a Kúria jogerős közbenső ítélete akként értelmezendő, mely megállapította, hogy a felperesnél kár következett be, melynek megtérítéséért az alperes felelősséggel tartozik, azonban nem zárta ki, hogy a bíróság vizsgálja, hogy az alperes jogszerű eljárása esetén ténylegesen milyen összegű bírság folyt volna be.

A felperes kárként a jogszabály szerint őt illető, és várt vagyonnövekedés összegét, azaz elmaradt hasznát kérte megtéríteni, melynek megfizetéséért a Ptk. 355. § (4) bekezdése szerint a károkozó felelősséggel tartozik. Az elmaradt haszon, a vagyonnövekedés tényleges bekövetkezése, annak mértéke számos jövőbeli körülménytől, bizonytalan tényezőtől is függött volna, ezért utólag már nem dönthető el teljes bizonyossággal, kétséget kizáróan, hogy az alperes jogszerű eljárás esetén ténylegesen milyen bevételt realizált volna. Ezért annak van jelentősége, hogy mekkora esélye lett volna vagyon-növekedésnek, illetve milyen mértékű vagyonnövekedésnek volt tényleges esélye, a károsult csupán ezt tudja bizonyítani. Elmaradt haszna nem más, mint a valószínűség mértékével arányos, elvesztett esély a vagyonnövekményre.

Az ítélezési gyakorlat csak a reális, ellenőrizhető adatokon alapuló igényt ismeri el: a károsult csak olyan elmaradt vagyoni előny megtérítését követelheti, melyhez a károkozás hiányában bizonyítottan hozzájutott volna (BH 1984.401). A kár mértékének megállapítása szempontjából nem a tervezett nyereség, bevétel az irányadó, hanem az a tényleges haszonkiesés, amit reális és ellenőrizhető adatok igazolnak (EBH 1986.514, BH 1988.106.). Ennek megfelelően a felperest ért kár összege nem feltétlenül azonos a hatályon kívül helyezett alperesi határozatban kiszabott bírság harminc százalékaival. A jogerős közbenső ítéletet követő eljárásban azt kellett vizsgálni, hogy ezen összeg reálisan ténylegesen befolyt volna-e, illetőleg reálisan annak milyen hányada folyhatott volna be. E körben, mint a kár összecszerűsége körében a bizonyítás a felperest terhelte.

Az elsőfokú bíróság helyesen, a Pp. 213. § (3) bekezdését nem sértve járt el, amikor a jogerős közbenső ítéletet követően bizonyítási eljárást folytatott le a kár összegének megállapítása érdekében. A Pp. 177. § (1) bekezdésére figyelemmel indokolt volt igazságügyi szakértői bizonyítás elrendelése is annak tisztázása érdekében, hogy reálisan milyen esélye volt a felperesi vagyonnövekedés bekövetkezésének, illetve milyen mértékű vagyonnövekedésnek volt tényleges esélye. A lefolytatott bizonyítás alapján azonban az elmaradt haszon összege kellő, ítéleti döntést megalapozó bizonyossággal nem volt megállapítható a szakértői véleménynek más bizonyítékokkal való együttes, a Pp. 206. § (1) bekezdésén alapuló mérlegelése útján sem. A perben kirendelt szakértő 2 maga is hangsúlyozza, hogy a vizsgált időszakra vonatkozóan a szakértői vizsgálat csak korlátozottan volt elvégezhető a szükséges könyvelési iratok hiányában, mely rontja a szakértői véleményben foglalt megállapítások bizonyosságát. A rendelkezésre álló éves beszámolók alapján ugyanakkor megállapította, hogy a társaság a vizsgált időszakban mindvégig fizetéseképtelenséggel fenyegetett helyzetben volt, 2009. és 2013. között minden évben jelentős mértékű negatív vagyont mutatott ki, mely megállapításokat a felperes által felkért magánszakértő sem cáfolta. A szakértői vélemény ítélet alapjául szolgáló bizonyossággal sem megállapítani, sem kizárni nem tudta a bíróság teljes vagy részleges megfizetését, mint ahogy azt sem tudta kellő bizonyossággal megállapítani, hogy milyen összegű bírság megfizetésére volt reális esély.

A bíróság a bizonyítás anyagából nem emelhet ki egyes bizonyítékokat, hanem azokat a Pp. 206. § (1) bekezdése alapján összeveti és együttesen mérlegeli. Az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette,

hogy önmagában abból, hogy a vizsgált időszakban egy alkalommal **gazdasági társaság** rendelkezésére állt a bírság összegét meghaladó pénzeszköz, nem következik, hogy tényleges esély volt a bírság teljes vagy részleges megfizetésére. Szintén nem igazolja ezt az sem, hogy az engedélyezett részletnek megfelelő összegek bizonyos alkalmakkor a gazdasági társaság rendelkezésére álltak. Nem vonható le ilyen következtetés a sikeres felperesi inkasszó tényéből sem. Ezen körülményeket ugyanis a gazdasági társaság feltárt, bizonyított nehéz, fizetéseképtelenséget közelítő vagyoni helyzetével együtt kell vizsgálni. A gazdasági társaság alapítója által teljesített pótbefizetés, illetőleg kölcsön nem igazolja, hogy az alapító hasonló intézkedéseket fogantatosított volna a bírság befizetése érdekében is.

A bizonyítás rendelkezésre álló módszerével, szakértői bizonyítással sem volt kétséget kizáróan megállapítható, hogy önkéntes teljesítés hiányában - vagy az önkéntes teljesítés mellett - a végrehajtási eljárás útján, esetlegesen felszámolás során a bírság összege behajtható lett volna. A szakértői vélemény is rámutatott, hogy még valószínűség szintjén sem lehet azt megállapítani, hogy a társaságnak volt-e olyan nagyságrendű vagyona, hogy a bírság összegét végrehajtás útján be lehessen hajtani. A magánszakértői vélemény pedig nem volt alkalmas a kirendelt igazságügyi szakértő véleményében e vonatkozásban előadottak megkérdőjelezésére: a magánszakértő maga is utalt arra, hogy megállapításai e körben korlátozott érvényűek, hiszen az ingatlanokat és ingóságokat terhelő további terhek nem ismeretesek, és az értékesítési ár meghatározásában jelentkező kockázatokkal sem lehet számolni, nem lehet azt sem megállapítani, hogy a gazdasági társaságot megillető követelésekből mely az az összeg, mely ténylegesen behajtható volt.

A gazdasági társaság 2013. évben elrendelt felszámolása során perbeli bírsággal azonos sorrendben álló követelések kielégítésére nem került sor, egyértelműen nem lehet azonban arról sem állást foglalni, hogy egy korábbi felszámolási eljárás során a követelés részbeni kielégítésének volt-e reális esélye. Mindezekre tekintettel nagyfokú, a bizonyítottság szintjét elérő valószínűséggel nem állapítható meg, hogy akár önkéntes teljesítés, akár végrehajtás vagy felszámolás, akár ezek valamely kombinációja útján ténylegesen mely vagyonnövekmény jelentkezett volna felperesnél.

Az elsőfokú bíróság az igazságügyi szakértő kirendelésével, a szakértői vélemény többszöri kiegészítésével, az igazságügyi szakértő és magánszakértő együttes meghallgatásával a rendelkezésre álló és célravezető bizonyítást a kár felderítése érdekében ugyan lefolytatta, azonban a bizonyítás alapján a fentiekre tekintettel a kár, elmaradt vagyoni előny mértéke pontosan nem volt meghatározható. A kártérítés általános, Ptk. 355. § (1) bekezdésében foglalt szabálya szerint a kárért felelős személytől a károsultnak teljes vagyoni elégtételt kell kapnia, ezért ha a kár mértéke akár csak részben is nem számítható ki a Ptk. 359. § (1) bekezdése szerint a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezi, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas (PK. 49 szám). Az alperes hivatkozásával ellentétben általános kártérítés nem a személyiségi jog megsértéséhez kapcsolódhat (a személyiségi jogsértéshez kapcsolódó anyagi szankció a sérelemdíj), az bármely kártérítést megalapozó esetben alkalmazható (így sor kerülhet az alkalmazására szerződésszegéssel okozott kár esetében a GK 34. számú állásfoglalás szerint, államigazgatási jogkörben okozott kár esetén EBH1998. 485. számon közzétett eseti döntés szerint).

A Pp. 206. § (3) bekezdése az eljárásjogi biztosítékát jelenti annak, hogy a károsult a Ptk. 355. § (1) bekezdése szerinti teljes kárpótlást kapjon abban az esetben is, ha a kár mértéke pontosan nem számítható ki. Ahhoz, hogy a bíróság a kártérítés iránti perben a felperes részére általános kártérítésként ítéljen meg bizonyos összeget, nem szükséges erre irányuló külön kereseti kérelem, csak az, hogy a jogintézmény Ptk. 359. § (1) bekezdésében írt feltételei fennálljanak. A felperesnek tehát nem kellett keresetet változtatni ahhoz, hogy a bíróság az alperest általános kártérítésben

marasztalja. Nem minősül keresetváltoztatásnak, hogy a felperes általános kártérítés iránti igényét másodlagos kereseti kérelemként jelölte meg, nem ütközik a Pp. 146. § (1) bekezdésének rendelkezésében függetlenül attól, hogy arra a felperes mikor hivatkozott.

A kár bekövetkezése a Kúria a jogerős közbenső ítélete szerint igazolt, azonban annak mértéke pontosan bizonyítás útján nem volt kiszámítható és a bizonyítás folytatásától sem volt eredmény várható, ezért indokolt volt általános kártérítés alkalmazása (EBH2016.141., BH 2011.36).

A Pp. 206. § (3) bekezdése szerint a bíróság a kártérítés összegét a per összes körülményeinek mérlegelésével belátása szerint határozza meg, a bíróság döntésének korlátját az indoklási kötelezettség alkotja. Az elsőfokú bíróság ítéletében kellő mélységben indokát adta az általános kártérítés általa megállapított összegének. Mérlegelte a gazdasági társaság igazságügyi szakértő, illetőleg részben magánszakértő által feltárt jövedelmi és vagyoni helyzetét, továbbá azt, hogy mindvégig fenyegette a fizetéseképtelenség veszélye, ugyanakkor bizonyos felszabadítható szabad pénzeszközzel ennek ellenére rendelkezett, működését 2013. évig folytatni tudta. Ezek figyelembevételével a határozat szerint a felperest illető bírságösszeg 30%-a, mint általános kártérítés indokolt, annak felemelésére az ítéletábra nem talált indokot.

Az ítéletábra nem találta megalapozottnak a felperes fellebbezését a késedelmi kamat kezdő időpontja körében sem. A Pp. 146. § (5) bekezdés c) pontjára tekintettel nem keresetváltoztatás, és így a Pp. 247. § (1) bekezdésében foglalt tilalom alá sem esik, ha a felperes keresetét az eredetileg nem követelt járulékokra vagy a követeléseknek, illetőleg járulékoknak a per folyamán esedékessé vált részleteire is kiterjeszti. A felperes az elsőfokú eljárás során állította, hogy kára ténylegesen a Kúria közigazgatási eljárás során hozott, az alperesi bírságot jogerősen hatályon kívül helyező határozata időpontjában következett be, fellebbezésében e jogi érvelését változtatta meg, és állította kár korábbi bekövetkezését. A felperes jogi álláspontjának megváltoztatása ugyanakkor nem sorolható a Pp. 146. § (5) bekezdés c) pontjában felsorolt esetek közé, azaz meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül.

Az ítéletábra mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Sem a felperes, sem alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, Pp. 78. § (1) bekezdése alapján mindkét fél viselni köteles fellebbezésével másik félnél felmerült perköltséget. Az ítéletábra a fellebbezésben vitatott értékek figyelembevételével a feleket a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdése alapján illető ügyvédi munkadíjat beszámításával kötelezte a felperest alperes javára másodfokú perköltség megfizetésére. A megállapítható ügyvédi munkadíj mértékét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) alapján mérsékelte, figyelemmel arra, hogy a másodfokú eljárásban bizonyítás lefolytatására nem került sor, a felek kölcsönösen csupán fellebbezés és fellebbezési ellenkérelmet szerkesztette, valamint egy másodfokú tárgyaláson jelentek meg.

A le nem rótt fellebbezési illetéket a felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban Itv.) 5. § (1) bekezdés b) pontja szerint még alperes az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja szerint megillető teljes személyes illetékmentesség folytán 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. § szerint az állam viseli.

Debrecen, 2019. március 14.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Gárdosi Judit s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

- kiadó -